

De Bijloke

Muziekcentrum

Woensdag 19 januari 2022

Kraakhuis
Godshuizenlaan 2, 9000 Gent
Muziekcentrum De Bijloke

CONCERTFICHE YOUNG MASTERS HEERLIJKS OP HARP

Welkom in muziekcentrum De Bijloke, een Gentse architecturale parel uit de 13e eeuw en een van de oudste concertzalen ter wereld. Recent werd het gebouw grondig gerenoveerd waarbij de akoestiek in de grote concertzaal door een internationaal architectenteam werd geoptimaliseerd. Zo kan muziekcentrum De Bijloke concurreren met andere belangrijke concertgebouwen.

Op woensdag 19 januari 2022 verwelkomen we jou in ons muziekcentrum voor het concert “Heerlijks op harp” uit de reeks Young Masters. **Helena De Cauwer** is een beloftevolle harpiste die jullie zal meenemen op een soloreis langs Frankrijk en Italië. Ze strecht de vingers voor een feeërieke en wonderlijke matinee. Leun achterover en laat je betoveren door glitteringen en schitteringen. Het concert gaat door in de kamermuziekzaal, beter bekend als het ‘**Kraakhuis**’. Deze kleine locatie biedt de ideale setting voor een intiem concert waar je heel dicht bij de muzikanten zal zitten.

Muziekcentrum De Bijloke biedt een uitgebreide omkadering aan rond de reeks Young Masters, op maat van leerlingen uit het deeltijds kunstonderwijs. In de concertfilm maak je kennis met de muzikanten. Om je verder wegwijs te maken in het programma zetten we in deze concertfiche de belangrijkste achtergrondinformatie op een rij. De fiche kan je zowel voor als na het concert gebruiken als aanvullende informatie op de gewone lespraktijk. Op de concertdag borduren we verder op de film en fiche met een inleiding voorafgaand aan het concert en een Q&A na het concert. Deze omkadering stimuleert de jongeren om op zoek te gaan naar de wondere wereld van klassieke muziek en hen voor te bereiden op een (eerste) concertervaring

Veel plezier,
Muziekcentrum De Bijloke

Een trip door de harpgeschiedenis

De harp is een van de oudste instrumenten ter wereld. In de prehistorie gebruikten de jagers hun jachtbogen als harp door er een snaar over te spannen. Door verschillende bogen naast elkaar te zetten konden ze meerdere tonen laten klinken. De harp is intussen uitgediept tot een onmisbaar instrument in het symfonisch orkest. Componisten schreven ook duchtig aan repertoire voor harp in kamermuziekbezetting of als solistisch instrument. In elk opzet komen de hemelse harpklanken helemaal tot hun recht. Om beter te begrijpen waar het instrument vandaan komt duiken we de geschiedenis in. Aan de hand van muziekvoorbeelden leer je enkele voorlopers van de harp beter leren.

I. Boogharp

- oudste echte harp met meerdere snaren
- stamt uit Egypte
- het oudste bewaarde exemplaar dateert uit 3.500 voor Christus

Benieuwd naar hoe dit instrument klonk? Beluister een muziekfragment.
Waar doet deze muziek jou aan denken? Vind je het mooi? Waarom wel of niet?

II. Lier

Bekijk en beluister een fragment waarbij de lier als begeleidingsinstrument gebruikt wordt in traditionele Griekse muziek.

Wat vind je van deze traditionele instrumenten?
Is het muziek waar je van kan genieten? Waarom wel of niet?

- veelgebruikt instrument vanaf de klassieke oudheid tot in de middeleeuwen
- vier tot zeven snaren
- vaak gebruikt door dichters om zich te begeleiden in hun voordrachten. Dit maakte hen zowaar de eerste singer-songwriters!
- de oudste, door ons gekende, lier dateert van 1.400 voor Christus

III. Cláirseach

- Keltische harp
- klein en driehoekig
- voornamelijk bespeeld in Ierland, Schotland, Wales en Bretagne
- instrument van de rijkere klasse en nadien ook gebruikt als volksinstrument
- in het genre 'folkmuziek' (1950-1960) werd het veel bespeeld
- uit dit instrument ontwikkelde zich de latere kleppenharp of haakjesharp.

Hoe klinkt deze harp? Bekijk een korte filmp met dit instrument.
Wat vind je van dit traditioneel Keltische muziekstuk?

Alle bovenstaande harpen hebben iets gemeenschappelijk; ze zijn diatonisch. Dat wil zeggen dat je niet kunt moduleren en dus geen chromatische halve tonen kunt spelen. Dit zorgt ervoor dat de muzikale mogelijkheden beperkt zijn want je kan niet zomaar eender welk muziekstuk op zo'n harp spelen. Daar werd iets op gevonden met de nieuwe kleppenharp of haakjesharp.

IV. Kleppenharp of haakjesharp

- 27 tot 37 snaren
- snaren van de folkharp of kleppenharp kunnen chromatisch worden bijgesteld: dit gebeurt door het omzetten van hendeltjes, waarmee de snaren door middel van tangenten ('haakjes') worden ingekort, waardoor ze een halve toon hoger gaan klinken.
- nadeel: omdat iedere snaar een eigen haakje heeft moeten meerdere snaren worden bijgesteld. Dat is niet praktisch omdat je tegelijk ook de snaren aanslaat.

V. Pedaalharp

In 1810 vond de Franse instrumentenbouwer Sébastien Erard een oplossing voor het klepjessysteem van de kleppenharp. In de concertfilm geeft Helena meer uitleg over haar instrument. Kun je onderstaande vragen beantwoorden?

Hoeveel snaren heeft een pedaalharp?

Hoe kun je snaren lager of hoger doen klinken?

.....

Waarom hebben de snaren verschillende kleuren?

Welke kleur geeft wat aan?

Concertprogramma

Sarabande, Nino Rota
Pièce en Sol, Johan Sebastian Bach (transcriptie H. Renié)
Le jardin Mouillé, Jacques de La Presle
Sonata K.466, Domenico Scarlatti
Contemplation, Henriette Renié
Impromptu-caprice op. 9, Garbiel Pierné

Nino Rota

Sarabande - Nino Rota

Nino Rota (1911 – 1979) was een Italiaanse componist die wereldberoemd werd met zijn onvergetelijke scores bij films als Fellini's *La dolce vita*, *La strada* en *8ffl*, Visconti's *Il gattopardo*, Coppola's *The Godfather*, Zeffirelli's *Romeo and Juliet*, en Vidor's *War and Peace*. Het is slechts een greep uit zijn repertoire want Rota schreef uiteindelijk meer dan 150 soundtracks. Helena De Cauwer opent het concert met Sarabande van Nino Rota. Dit is het eerste deel uit het tweedelige werk, *Sarabanda e Toccata*.

Weet jij wat een sarabande is?

Weetje:

Anneleen Lenaerts & Nino Rota

Anneleen Lenaerts is een van de bekendste klassieke Belgische muzikanten en absolute wereldtop. Ze heeft in 2019 een volledig album aan Nino Rota gewijd ter ere van zijn 40-jarige overlijden. Ze kreeg hiervoor gezelschap van de Franse fluitist Emmanuel Pahud. Weet jij in welk wereldberoemd orkest Anneleen soloharpiste is?

Anneleen Lenaerts

Pièce en Sol - J.S. Bach (transcriptie: H. Renié)

Dit werk is een transcriptie door Henriette Renié van een werk van Johann Sebastian Bach. Wat bedoelt men met 'transcriptie'?

Weet jij wat een sarabande is?

Le jardin Mouillé – Jacques de La Presle

Dit werk van de Franse componist Jacques de La Presle is geïnspireerd op het gedicht Le Jardin Mouillé van Henri de Régnier en betekent letterlijk de natte tuin. In de concertvideo wordt toegelicht waarover het werk gaat. Beluister ook het muziekstuk.

Slaagt de componist erin om de betekenis van het gedicht in muziek om te zetten?

Waarom ga je hier wel of niet mee akkoord?

Le jardin mouillé

La croisée est ouverte ; il pleut
Comme minutieusement,
À petit bruit et peu à peu,
Sur le jardin frais et dormant.

Feuille à feuille la pluie éveille
L'arbre poudreux qu'elle verdit ;
Au mur, on dirait que la treille
S'étire d'un geste engourdi.

L'herbe frémit, le gravier tiède
Crépite et l'on croirait là-bas
Entendre sur le sable et l'herbe
Comme d'imperceptibles pas.

Le jardin chuchote et tressaille
Furtif et confidentiel ;
L'averse semble maille à maille
Tisser la terre avec le ciel.

Il pleut, et les yeux clos, j'écoute,
De toute sa pluie à la fois,
Le jardin mouillé qui s'égoutte
Dans l'ombre que j'ai faite en moi.

Henri de Régnier, 1900

Jacques de La Presle

Sonata K. 466 - Domenico Scarlatti

De Italiaanse barokcomponist Domenico Scarlatti componeerde ruim 560 sonates. Die schreef hij voor klavecimbel, maar vandaag worden ze nog heel regelmatig uitgevoerd op moderne piano en enkele ervan ook op harp. Beluister een fragment uit beide versies.

Welke vind je mooist en waarom?
Welke verschillen vallen op?

Contemplation - Henriette Renié

Dit werk van de Franse componist Jacques de La Presle is geïnspireerd op het gedicht Le Jardin Mouillé van Henri de Régnier en betekent letterlijk de natte tuin. In de concertvideo wordt toegelicht waarover het werk gaat. Beluister ook het muziekstuk.

Slaagt de componist erin om de betekenis van het gedicht in muziek om te zetten?
Waarom ga je hier wel of niet mee akkoord?

Domenico Scarlatti

Enkele weetjes over Henriette Renié

- virtuoze Franse harpiste en componiste
- ontwikkelde een belangrijke methode om harp te leren spelen
- streed mee voor de positie van de vrouw in de muziekwereld
- bracht de harp als solo-instrument in de kijker en zorgde ervoor dat grootmeesters zoals Debussy en Ravel voor het instrument componeerden

Impromptu-caprice op. 9 - Garbiel Pierné

Gabriel Pierné (1863-1937) was een Franse componist, dirigent en organist. Ondanks hij vooral herinnerd wordt als dirigent blijft Impromptu-caprice een populair stuk in het repertoire van gevorderde harpisten. Pierné studeerde aan het Conservatorium van Parijs voordat hij in 1910 de functie van chef-dirigent op zich nam voor de concertreeks 'Concerts Colonne'. Hij bleef in die functie tot 1933 en in die tijd dirigeerde hij de wereldpremière van Igor Stravinsky's ballet De Vuurvogel. Pierné componeerde voor een verscheidenheid aan instrumenten. Impromptu-caprice op. 9 is een van de weinige solowerken van zijn hand.

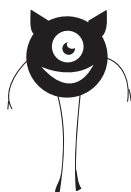
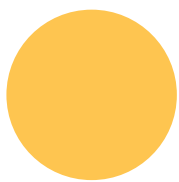

Gabriel Pierné

Wat je altijd wilde weten:

Een leven als muzikant, dat moet toch bijzonder zijn? Je altijd al afgevraagd hoe dat in z'n werk gaat? Hoe een gewone dag verloopt voor een artiest?

Blijf niet met je vragen zitten! Na het concert kan je enkele vragen loslaten op de musici in een gezellig achteraf gesprek. Komt er al spontaan wat bij je op? Noteer ze hier gerust!

Jongerenjury

Wij zijn benieuwd wat jij vond van het concert. Welk stuk sprak jou aan? Wat vond je minder? Vond je het een fijne ervaring en zou je nog terug naar een klassiek optreden gaan? Schrijf gerust een korte recensie over dit optreden! De leukste indrukken worden gepubliceerd op de website van De Bijloke!

Veel plezier met het concert!
Muziekcentrum De Bijloke